

KANUNÎ'NİN ESTERGON SEFERİ

Kanunî Sultan Süleyman Han'ın onuncu seferi, Osmanlı tarihlerinde “Estergon Sefer-i Hümâyûnu” diye anılır. Bu sefer, Macaristan'da Estergon ve İstolni - Belgrad kalelerinin fethi kadar, Türk ordusunun gösterdiği ihtişamla da meşhurdur. 23 Nisan 1543 te Orduy-ı Hümâyûn, Macaristan'a gitmek üzere Edirne'den ayrılırken yapılan geçit resmi ve tören, tarihe, Türk debdebe ve gösterişinin parlak bir örneği olarak geçmiştir.

En önde, ordunun su taşıyan saka sınıfına mensup bölükleri ilerliyordu. Bunların ardından, padişaha mahsus hâzineyi, parayı ve eşyayı taşıyan 2.100 katır geliyordu. Bu hayvanlar, 300'lerden 7 bölük teşkil edecek şekilde düzenlenmişti. Sonra 900 kişilik bir atlı hassa taburu bunları takip ediyordu. Bu tabur 100 diziden kurulmuştu ve her dizide 9 atlı vardı. Ordunun bir kısım yiyecek ve cephanesini taşıyan 5.400 deve, her dizide 6 hayvan bulunmak üzere 900 sıra hâlindeydi. Bu hecinsüvar levazım tugayını 1.000 kişilik cebeci taburu, 500 kişilik lâğımçı (istihkâm) taburu, 400 kişilik arabacı (nakliye) taburu takip ediyordu. Her birliğin başında, tören üniformalarını giymiş subaylar yer alıyordu. Daha sonra, ordunun ruhu ve esası olan tımarlı sipahi tümenleri geliyordu. Bunlar, Anadolu tımarlıları idi. Rumeli tımarlıları, Sofya'da katılmak üzere bu şehirde toplanmışlardı. Tımarlıların ardından, bütün -maiyet halkı ile muhteşem bir kalabalık teşkil eden nişancı (devlet bakanı), başdefterdar (maliye bakanı), Rumeli ve Anadolu kazaskerleri, nihayet 4 vezir .at sürüyordu. Her vezirin önünde tuğlarını taşıyan 3 tuğcu, beylerbeyilerin önünde 2 tuğcu, sancak beylerinin önünde ise 1 tuğcu görünüyordu. Bu generallerin hemen arkasında, kalabalık bir kurmay subaylar, yaverler ve emir subayları yer alıyordu.

Bunlardan sonra padişahın şahsına bağlı saray birlikleri geliyordu. Hükümdarın şahsî hizmetkârları, sonra “çavuş” ve “kapıcıbaşı” denen ve sayılan 300 ü bulan hassa yaver ve emir subayları ilerliyordu. Bunlar, göz kamaştırıcı üniformalar giymişlerdi; «elbiseleri en usta terziler elinden çıkmış ve en değerli kumaşlardan dikilmişti. 12.000 kişilik tam kadrolu Türk ağır piyade tümenini teşkil eden Yeniçeriler, ortalar (taburlar) hâlinde yürüyorlardı. Bazı Yeniçeri birlikleri tüfekli, bazıları sadece kılıç, ok ve -yaylı idi. Yeniçerileri 7 sırmalı sancak ve 7 tuğ taşıyan 14 sancakdar ve tuğcu izliyor ve hükümdarın şahsına mahsus olan bu “7” sayısı, padişahın yaklaşmakta olduğunu haber veriyordu.

200 kişilik mehter takımı, mehterbaşının başkanlığında, yeri ve göğü inleyen havalara çalarak, korkunç denecek derecede muhteşem ve muntazam -adımlarla ilerliyordu. Mehterlerin sazları, altın zencirlerle boyunlarına asılmıştı. Daha sonra 400 kişiden ibaret “solak” denen başka bir hassa taburu yer alıyordu. Solakların kılık kıyafeti, bahar güneşi altında pırıl pırıl yanıyordu. Başlarında tavus tüyünden sorguçlar vardı. Yalnız böyle bir birliği geçirmek, o devirde, ancak

büyük bir imparatorluğun harcıydı. Ardlarından gelen 150 hassa yâveri ve protokol subayının üniformaları ise mücevhere boğulmuştu. Elbiselerinin düğmeleri elmastandı. Geçtikleri yere, gözleri kör eden bir ışık deryâsı yayılıyordu. Bunların başında “çavuşbaşı” denen mâbeyn-i hümâyûn mareşali vardı. Daha sonra, 70 kişiden ibaret “peyk” denen bir hassa takımı geliyordu. Bunlar, 35 i sağda, 35 i solda olmak üzere yürüyor ve aralarında “Cihan Padişahı” Kanunî Sultan Süleyman Han at sürüyordu. Bilhassa yabancılar padişahın mücevherler içinde geçeceğini sanırlarken ilk defa olarak hayal kırıklığına uğruyorlardı. Çünkü hükümdar, sade bir elbise giymişti. Bütün ihtişamı, görülmemiş güzellikteki atındaydı. Bu at, akıl almaz büyüklükte inci, pırlanta ve zümrütler kakılmış koşumlar taşıyordu. 48 yaşına gelen ve 46 yıllık saltanatının 23. yılında bulunan Kanuni'nin yüz ifadesi, asık çehreli denecek kadar ciddî ve vakarlı idi. Hafifçe önüne bakıyor, buna rağmen, bütün ordusuna hâkim bir başkumandan olduğu hemen anlaşılıyordu.

Daha sonra topçu, “azab” denen hafif piyade alayları geçiyordu. Ordunun diğer birlikleri, bitmek tükenmek bilmez diziler hâlinde yürüyüşlerine devam ediyorlardı. O zaman dünyanın en büyük şehirlerinden biri olan Edirne'nin halkı, birbirleri üzerine yığılmış azametli bir kitle hâlinde, fakat dikkat çekici bir sessizlik içinde, ordularını seyrediyorlardı. Yalnız gözlerinden bu manzara ile öğündükleri anlaşılıyordu. Alkış ve gösteri yoktu. Atların nal sesleri bile hafifçe duyuluyordu. İşitilen tek şey, Mehterhâne-i -Hâkaanî'nin ceng havaları idi. Ordunun geçişini izlemek için İstanbul'dan gelmiş olan yabancı diplomat ve tacirleri en çok şaşırtan, bu mutlak sessizlikti. Avrupa ordularının kulakları sağır eden gürültülerine alışan yabancılar, Türk ordusunun ve milletin sükûneti karşısında, başka bir âleme geçmiş gibi oluyorlardı.

Kaynak: Yılmaz Öztuna, Türk Tarihinden Yapraklar, MEB, İstanbul, 1989. S. 131-134